THE GREAT WAR AND THE GREAT DEPRESSION: THE LOST LINK

Cristian Alexandru BOGHIAN
"Ștefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: The Great Depression of 1929-1933 determined, besides its economic effects, a number of political, social and collective thought changes. Hence, the economic crisis issue is of great importance because a better understanding of this phenomenon could lead to a more efficient management and control of it. The Great Depression occurred during a certain historical, political and economic context, which is the interwar period. However, in addition to the immediate causes of its manifestation, discussed by historiography, we can pull focus to one major and singular cause from which all the others could evolve, namely the First World War. The military conflagration brought about changes in economic thought such as economic nationalism and state intervention at the expense of the traditional liberal principles of laissez-faire and free trade, changes which continued to be obvious even after the war, all the way through the 1920s. In a European background still generally liberal-democratic albeit in an evident fast decline, exacerbated statism and economic nationalism disrupted the proper functioning of the „free market" mechanisms – which acted as regulatory factor for the economic processes. Therefore, this paper explores the Great Depression's causes, regarding them as a trend and consequence of the First World War.

Keywords: causes for the outbreak of the Great Depression, the First World War, economic nationalism, state intervention, the Great Depression of 1929-1933

Problematica fenomenului de *criză* este una deosebit de importantă în istoriografie, ea luând mai multe forme, printre care politică, instituțională, socială, demografică, economică și altele. Adeseori, crizele de o anumită natură influențează sau generează și schimbări de altă formă. Spre exemplu, marea criză *economică* în Europa, chiar și în România, a determinat și o pleiadă de schimbări *politice, sociale* și de *mental colectiv*. Mai buna înțelegere a acestui fenomen ar putea ajuta la o gestiune și control mai eficient a acesteia, dar nicidecum la eradicarea lui. *Criza* ar putea avea și o funcție de reechilibrare a unor dezechilibre acumulate de-a lungul timpului, fiind așadar un proces natural, ciclic și chiar cu rol reglator.

Marea criză economică din 1929-1933, denumită așa ulterior prin prisma efectelor ei pe plan mondial, s-a petrecut într-un anumit context istoric, politic și economic, și anume cel interbelic. Istoriografia marii depresiuni economice este cel mai adesea regăsită în cadrul studiilor legate de economia interbelică și în monografii, chiar dacă mai rar[1]. Concret, această lucrare dorește formularea unor răspunsuri la întrebarea: Care au fost cauzele izbucnirii crizei economice în din 1929-1933 și care este legătura dintre Primul Război Mondial și apariția marii crize?

[1] Vezi Rondo Cameron, *A Concise Economic History of the World from Paleolithic Times to the Present*, Oxford University Press, New York, 1993; Patricia Clavin, *The Great Depression in Europe, 1929-1939*, Macmillan Press LTD, London, 2000; Dan Diner, *Cataclysms, A history of the twentieth century from Europe's Edge*, The University of Wisconsin Press, London, 2008; Barbara Jelavich, *Istoria Balcanilor, Secolul al XX-lea, vol. II*, Institutul European, Iași, 2000; Charles & Barbara Jelavich, (coord.), *The Balkans in Transition. Essays on the development of Balkan life and politics since the Eighteenth century,* Archon Books, Hamden, Connecticut, SUA, 1974; Corneliu, Olaru, *Echilibre monetare europene, (1918-1939)*, Editura ISIS, București, 1995; J. M. Roberts, *Europe 1880-1945*, Longman Group Limited, London, 1972; I. Saizu, Al. Tacu, *Europa economică interbelică*, Institutul European, Iași, 1997.

BDD-A22074 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:27 UTC)

În Europa, înainte de 1914, crizele economice veneau și plecau, existând totuși per total un trend ascendent al economiilor europene[2]. În ceea ce privește țările din Sud-Estul Europei, lucrurile au evoluat în aceeași manieră, chiar dacă la un nivel mai scăzut comparat cu Vestul Europei. Înainte de Primul Război Mondial, în timp ce în Bulgaria și Serbia cea mai des întâlnită era mica proprietate, în România și Grecia marile proprietăți dominau peisajul. Astfel, spre deosebire de vecinii săi captivi în ferme mici de subzistență, România a putut să exporte mult mai mult din producția sa agricolă. Chiar și așa productivitatea generală în zonă era scăzută[3].

Totuși, din 1890 și până în 1913 creșterea economică a fost una mare în zona sud-estică a Europei. Astfel față de 1890, la finalul lui 1913, încasările bugetare ale României s-au mărit cu 158,36%, ale Serbiei cu 91,95%, ale Bulgariei cu 37,3% și ale Greciei cu 30,21%. În privința datoriei externe, față de 1890, la finalul lui 1913, cea a României a crescut cu 92,74%, a Serbiei cu 192,44%, a Bulgariei cu 690,49% și a Greciei cu 77,19%. În ceea ce privește cifra de afaceri a comerțului exterior (importuri și exporturi), cea a României a crescut cu 91,69%, a Serbiei cu 126,25%, cea a Bulgariei cu 103.14%, și a Greciei cu 36,16%. Aceste evoluții au avut loc pe fundalul acaparării piețelor vestice de către exporturile agricole americane, reorientarea țărilor de mai sus către piețele central-europene și instaurarea unor măsuri protecționiste și de încurajare a industriei proprii[4].

De altfel, până la Primul Război Mondial, dezvoltarea industriei a luat cel mai mult avânt în țara noastră comparativ cu celelalte țări menționate. Astfel, în 1915 stocul de capital al industriei românești era de 130.000.000 dolari, din care 100.000.000 era de proveniență străină[5]. De asemenea, penetrarea relațiilor de tip capitalist era mai accentuată (în ordine descrescătoare) în părți al Imperiului Austro-Ungar, în Vechiul Regat al României, și mai puțin în Serbia, Bulgaria, și Grecia de Sud[6].

Consecințele economice ale Primului Război Mondial au constat în pierderi de vieți omenești de câteva zeci de milioane, costuri directe de 230 de miliarde de dolari și costuri indirecte de 150 de miliarde de dolari. Până la Primul Război Mondial, schimburile internaționale au funcționat liber, devenind tot mai integrate și sensibile atât la evoluții pozitive cât și negative. În timpul războiului s-a început controlul (chiar și în țările nebeligerante) asupra prețurilor, producției și diviziunii muncii, acțiune deși încheiată la finalul războiului a lăsat legăturile comerciale antebelice într-o stare greu de restabilit[7].

Schimbări în gândirea economică precum creșterea intervenționismului și rolului utilității publice în economie, protejarea industriei, principiul individualismului în folosul statului, au apărut ca necesitate în urma efectelor devastatoare ale Primului Război Mondial. Deși această „necesitate" s-a dezvoltat inițial pe un fundament temporar, ea a căpătat treptat un caracter permanent[8]. De altfel, nevoile și cheltuielile din timpul războiului au întărit protecționismul și intervenționismul statal în vederea dezvoltării industriilor și agriculturilor naționale deoarece piața – ca mecanism reglator al liber-schimbismului – nu ar fi generat niciodată nevoile aduse în prim-plan de război[9].

---

[2] J. M. Roberts, *Europe 1880-1945*, Longman Group Limited, London, 1972, p. 343

[3] *Changes in the economic structures of the Balkans* de Nicolas Spulber, în Charles & Barbara Jelavich (coord.), *The Balkans in Transition. Essays on the development of Balkan life and politics since the Eighteenth century*, Archon Books, Hamden, Connecticut, SUA, 1974, pp. 347-348

[4] *Ibidem*, pp. 348-349

[5] *Ibidem*, p. 350

[6] *Ibidem*, p. 353

[7] Rondo Cameron, *A Concise Economic History of the World from Paleolithic Times to the Present*, Oxford University Press, New York, 1993, pp. 339-340

[8] I. Saizu, Al. Tacu, *Europa economică interbelică*, Institutul European, Iași, 1997, p. 61, 64

[9] J. M. Roberts, *op. cit.*, p. 344

BDD-A22074 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:27 UTC)

Etalonul aur a reprezentat până la debutul Primului Război Mondial, un „regulator monetar" al creșterii economiei, fiind reduse posibilitățile intervenționismului statal. În condițiile războiului și la finalul acestuia, rolul regulator și de stabilizare monetară al etalonului aur devine perimat sau chiar ignorat în condițiile emisiunii de valută și contractării de împrumuturi pentru susținerea efortului și datoriilor de război, astfel generându-se inflație[10].

După încheierea primei conflagrații mondiale, asistăm la scăderea veniturilor din investiții străine (și chiar investițiile propriu-zise) ale Franței (cu 50%) și Marii Britanii (15%), și transformarea SUA dintr-un debitor într-un creditor net ca urmare a exporturilor și împrumuturilor uriașe făcute Aliaților[11]. În privința producției manufacturiere, se constată o creștere și expansiunea a comerțului țărilor transoceanice în piețe care aparțineau Europei, inclusiv pe bătrânul continent. Producția agricolă a țărilor transoceanice a fost puternic stimulată în timpul războiului pentru a compensa lipsurile europene[12]. Europa își pierde astfel statutul economic fruntaș și locul central ocupat în influențarea economiei mondiale[13]. Rolul Marii Britanii de creditor și investitor mondial, client fără restricții pentru bunuri produse de piețe mai puțin dezvoltate și promotoare a liber-schimbismului – unul chiar de reglare a mecanismelor pieței mondiale – nu a mai fost preluat de SUA ca urmare a declinului britanic. Americanii au preferat o politică izolaționistă și nu de cooperare sau liber-schimbistă[14].

Tratatele de pace de la Paris au urmărit rezolvarea chestiunilor politice, ignorând adresarea problemelor macro-economice, o parte restante de dinaintea războiului, altele manifestându-se ca o consecință a schimbării status-quo-ului economic în urma conflictului armat[15]. Potrivit lui Rondo Cameron, aceste tratate, în loc să adreseze și să rezolve probleme economice survenite, le-au exacerbat neintenționat (cu excepția Germaniei) generând două mari categorii de dificultăți: naționalism economic și probleme monetare și financiare[16].

În Europa centrală și de Est, sfârșitul primului război mondial a însemnat producție agricolă scăzută ce a dus la foamete[17]. Mai mult, guvernele balcanice acumulaseră datorii mari înainte de război, care s-au mărit considerabil la finalul lui. De asemenea, partenerii comerciali antebelici ai Serbiei și României, și anume Germania, Austria și Ungaria nu mai prezentau debușee viabile pentru exporturile lor[18]. În plus, Rusia a dispărut din sfera schimburilor internaționale, iar URSS-ul apărut în loc prezenta un comportament comercial mult diferit în sensul că doar statul reprezenta singurul cumpărător și vânzător în relațiile economice internaționale[19].

La finalul războiului, aproximativ 80% din populația României, Iugoslaviei și Bulgariei se ocupa cu agricultura, procentul fiind mai ridicat în Albania, și doar de 50% în Grecia – datorită ocupațiilor tradiționale orientate spre schimb și comerț naval[20]. Pentru noile state (sărace și predominant agrare), neîncrezătoare unele în celelalte era firesc ca acestea să impună prohibiții și controale la export și import[21], adică politici comerciale protecționiste care au inhibat comerțul în zonă, prioritare fiind atingerea obiectivelor economice individuale

[10] Corneliu Olaru, *Echilibre monetare europene, (1918-1939)*, Editura ISIS, București, 1995, p. 6
[11] Rondo Cameron, *op. cit.*, p. 342
[12] *Ibidem*, p. 341
[13] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, pp. 26-28
[14] Rondo Cameron, *op. cit.*, p. 351
[15] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, pp. 26-28
[16] Rondo Cameron, *op. cit.*, p. 343
[17] *Ibidem*, pp. 339-340
[18] Barbara Jelavich, *Istoria Balcanilor, Secolul al XX-lea, vol. II*, Institutul European, Iași, 2000, pp. 129-130
[19] Rondo Cameron, *op. cit.*, p. 343
[20] *Changes in the economic structures of the Balkans* de Nicolas Spulber în Charles & Barbara Jelavich (coord.)…, pp. 354-355
[21] J. M. Roberts, *op. cit.*, p. 344

BDD-A22074 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:27 UTC)

ale țărilor[22]. Acestea au căutat, odată cu afirmarea identității naționale, promovarea unui naționalism economic aproape autarhic care să le dezvolte[23] și să le valorifice potențialul propriu[24] prin stimularea creșterii industriilor naționale și a capitalului autohton[25] și nu o colaborare regională – care în contextul de atunci era oarecum anacronică[26]. În același timp aceste state au neglijat încurajarea energică a dezvoltării relațiilor de tip capitalist în agriculturile lor[27]. De altfel, în unele state, împrumuturile externe s-au dublat sau triplat comparativ cu nivelul antebelic[28].

În România, Iugoslavia și Bulgaria suprafețele cerealiere cresc cu 10-20% și cu aproximativ 70% în Grecia unde doar un sfert din suprafața țării este cultivabilă. Față de nivelul antebelic, producția agricolă a sporit în unele țări balcanice, dar nu ajuns decât la 90% în România, în general în această zonă productivitatea fiind scăzută[29]. În timp ce în România avea loc cea mai radicală reformă agrară europeană, Iugoslavia demara și ea o redistribuire a proprietății funciare, slaba sa industrie fiind în general compromisă de război, tot atunci intensificându-se penetrația capitalului străin. Bulgaria cunoștea și ea o fărâmițare a proprietăților agricole și randamente scăzute. Chiar dacă reforma agrară a fost de mici dimensiuni în Grecia, dezvoltarea sa era datorată capitalului străin, prezent în proporție de 50% în industrie și agricultură[30]. În timp ce țările din Centrul și Sud-Estul Europei au încercat să urmeze modelul economic antebelic neoliberal al democrațiilor occidentale, cele din urmă au ales o dezvoltare de tip american al propriilor economii[31].

În privința datoriilor aliaților către SUA, americanii nu au acceptat reducerea ci doar eșalonarea și reducerea dobânzilor acestora. În acest context, țările occidentale aliate puteau achita doar cât primeau și din reparațiile de la germani. Nemții trebuiau așadar să exporte mult mai mult decât importau pentru a putea plăti reparațiile, lucru aproape imposibil[32]. Țările din Vestul Europei a introdus prohibiții, cote și taxe ridicate la import precum și subvenții la export, iar SUA, nefiind străine de tarifele vamale ridicate antebelice, le-au mărit după război. Protecționismul economic exagerat a avut însă efecte opuse celor dorite, și anume producție și venituri mai reduse[33]. Astfel, față de 1913, în 1925 producția industrială europeană a crescut cu 3,5% în Europa, 21,6% în SUA, 38% în restul lumii, scăzând în URSS cu 29,9%[34]. În comparație cu avansul industrial, agricultura a crescut modest din cauza mecanizării insuficiente, creșterea impozitelor și prețurilor în general mici[35].

Spre 1927-1928, majoritatea țărilor se refăcuseră după pierderile din război, stabilizându-și monedele naționale, existând chiar un avânt economic[36]. Primul deceniu interbelic european s-a caracterizat printr-o creștere mai mică decât cea premergătoare Primului Război Mondial, și mult mai mică comparată cu cea a S.U.A. Chiar și această creștere nu a fost văzută ca una sustenabilă, ci doar ca un „boom euforic” pe fundalul unei

[22] Barbara Jelavich, *op. cit.*, pp. 129-130
[23] *Changes in the economic structures of the Balkans* de Nicolas Spulber în Charles & Barbara Jelavich (coord.)…, p. 357
[24] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, p. 28
[25] *Changes in the economic structures of the Balkans* de Nicolas Spulber în Charles & Barbara Jelavich (coord.)…, p. 357
[26] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, pp. 26-28
[27] *Ibidem*, p. 28
[28] *Changes in the economic structures of the Balkans* de Nicolas Spulber în Charles & Barbara Jelavich (coord.)…, p. 357
[29] *Ibidem*, pp. 354-355
[30] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, pp. 87-89
[31] *Ibidem*, p. 41
[32] Rondo Cameron, *op. cit.*, p. 345
[33] *Ibidem*, p. 344
[34] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, p. 74
[35] *Ibidem*, pp. 74-75
[36] J. M. Roberts, *op. cit.*, p. 347

BDD-A22074 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:27 UTC)

false stabilități[37]. De altfel, Europa a ajuns să importe aproximativ 46% din necesarul de produse agricole din SUA[38].

Deoarece a primat expansiunea economică prin forțe proprii și nu colaborare, economia mondială, îndeosebi cea europeană s-a înscris pe cale de destrămare. Astfel, *piața*, ca mijloc tradițional liberal de reglare și stimulare a activității și progresului economic a fost treptat neglijată[39].

În 1928, în SUA, devenea tot mai dificilă accesarea fondurilor pe termen scurt, fapt care a dus la rechemarea multor împrumuturi europene și suspendarea acordării altora. Totodată asistăm și la o scădere a cererii în general în America, coroborată cu o diminuare a prețurilor[40].

Investițiile străine în Europa au scăzut de la 1,7 miliarde de dolari în 1927 și 1928 la 1 miliard de dolari în 1929, și la mai puțin de jumătate de miliard în 1930. La aceste retrageri de capital a contribuit și neîncrederea crescândă a investitorilor față de economia europeană care nu dădea semne de rezolvare a problemelor în agricultură și de slaba dezvoltare a industriei[41].

În vara lui 1929 în SUA prețurile la produsele agricole precum și consumul încep să scadă, la fel și producția industrială, cu 2,5%. De precizat că din 1925 până în 1929 are loc un boom fenomenal al bursei de la New York unde în această perioadă valorile acțiunilor cresc cu 250%, astfel devenind mai atractiv să investești la bursă decât în Europa – un alt motiv pentru retragerea capitalurilor de pe bătrânul continent[42]. Astfel, cauza timpurie a izbucnirii Marii Crize în Europa rezidă în deplasarea capitalurilor pe termen scurt, evaluate la 60 de miliarde franci elvețieni, în timp ce rezervele băncilor centrale atingeau 11,7 miliarde de franci elvețieni[43].

În ajunul crahului bursier din New York, americanii sperau într-o revenire a împrumuturilor americane în Europa odată cu Planul Young care prevedea o nouă reducere a reparațiilor care trebuiau plătite de Germania. Deziluzia americană a venit în momentul în care foștii aliați, împreună cu nemții au hotărât că acceptă o reducere a reparațiilor germane doar dacă și americanii acceptă diminuarea sumelor datorate de europeni lor[44].

Retragerea capitalurilor și încrederii investitorilor americani în Europa nu a determinat renunțarea europenilor la *etalonul aur* – care se credea ca avea rolul de menține stabilitatea monetară și economică și a limita inflația (având în vedere flagelul hiper-inflaționist de după război) – dar care cu siguranță juca un rol în limitarea creditării, atât de necesare în acest context. Paradoxal, se credea că împrumuturile pentru cheltuieli ce încurajau angajarea și consumul ar fi pus presiune suplimentară pe bugete, astfel încât nu s-au redus nici dobânzile pentru creditele acordate întreprinzătorilor și fermierilor[45].

Patricia Clavin este de părere că procese comune, chiar simbiotice Europei cât și SUA au dus la izbucnirea marii crize. Crahul bursier new-yorkez din 1929 a contribuit în mod direct destul de puțin la răspândirea crizei economice, pierderile imediate în urma lui fiind reduse și relativ locale. Însă, reflectat puternic în presă și grupaje de știri cinematografice în SUA și Europa, în mod indirect, simbolic, crahul bursier însemna de fapt o deziluzie generală,

[37] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, pp. 72-73
[38] *Ibidem*, p. 92
[39] *Ibidem*, p. 59
[40] J. M. Roberts, *op. cit.*, p. 348
[41] Patricia Clavin, *op. cit.*, p. 94
[42] *Ibidem*, p. 95
[43] Corneliu Olaru, *Echilibre monetare europene…*, p. 20
[44] Patricia Clavin, *op. cit.*, p. 93
[45] *Ibidem*, pp. 98-99

BDD-A22074 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:27 UTC)

determina o scădere dramatică a încrederii în economia americană, stârnind o panică psihologică colectivă ce s-a generalizat rapid[46].

În timpul crizei fiecare țară s-a afundat tot mai mult în protecționism, autarhie, intervenționism economic, piața liberă a schimburilor internaționale limitându-se la doar înțelegeri bilaterale. O cauză a colapsului din 1929-1933 ar fi comerțul scăzut sau la prețuri prea mici al produselor primare. Astfel, țările industrializate nu au mai putut să-și vândă produsele de consum, fiindcă au cumpărat prea puține materii prime și produse agricole la prețuri prea mici de la țările agrare[47].

Alte cauze pentru izbucnirii crizei constau în: supraproducția agricolă în condițiile unei cereri în restrângere, agrarizarea statelor industriale și industrializarea statelor agricole, datoriile de război, inflația și stabilizarea monetară ce au stânjenit schimburile internaționale. Criza a accentuat izolaționismul economic, generând ostilitate față de colaborare economică, sporind astfel intervenționismul etatist și penetrarea capitalului statului în marea industrie[48]. Una din cauzele crizei din 1929-1933 cel puțin pentru statele mici și mijlocii predominant agrare ar putea consta în repercusiunea crizei mondiale pe fondul propriilor neajunsuri, în timp ce criza din statele puternic industrializate a fost una, pe lângă economico-socială și morală, de psihologie colectivă[49].

De altfel, mai există o serie de ipoteze: un declin al cantității de bani în economiile industriale, îndeosebi în SUA; o cădere a consumului și a cheltuielilor cu investițiile, criza agrară existentă, dependența țărilor sub-dezvoltate de piețe instabile pentru desfacerea produselor lor agrare[50], precum și o excesivă raționalizare economică[51]. De asemenea, Primul Război Mondial cu ale sale consecințe economice imediate, dezagregarea raporturilor comerciale internaționale antebelice[52], precaritatea păcii de la Versailles[53] precum și naționalismul economic joacă un rol important[54].

Așadar, în privința cauzelor ce au influențat și condus la apariția și dezvoltarea crizei, nodul central de concentrare și „explozie" al acestora pare să fie Primul Război Mondial. În secolul XIX și spre sfârșitul acestuia, economia a funcționat după principiile liber-schimbiste clasice, fiind afectată de o ciclicitate normală, reglatoare. Astfel, tendința generală economică până la prima mare conflagrație mondială, dar mai ales în primii 10 ani din secolul XX, a fost una de puternică expansiune economică și industrială, poate chiar „exagerată" față de evoluțiile anterioare. Cert este că deși s-ar putea spune că Primul Război Mondial a „echilibrat" o serie de dezechilibre economice și politice existente, a creat o serie de alte dezechilibre, mult mai mari. Printre ele se numără comportamentul de tip protecționist numit „naționalism economic" și intervenționismul etatist ca modalitate de înfăptuire al acestuia. *Piața* ca mijloc reglator al schimburilor libere a fost puternic zguduită de acest comportament din timpul războiului ce a continuat, într-o formă sau alta, în anii 1920. Marea criză economică din 1929-1933 reprezintă așadar „încercarea de echilibrare" a *pieței* ca răspuns la exacerbarea naționalismului economic și intervenționismului etatist într-un context încă liberal economic și politic. Două direcții se puteau alege pentru ieșirea din criză. Prima: o curajoasă, dar periculoasă (cu multe sacrificii) și de lungă durată revenire la modelul laissez-faire, clasic liberal, însă cu reglementări clare și echitabile fără intervenționism statal major și

[46] *Ibidem*, p. 99
[47] J. M. Roberts, *op. cit.*, p. 350
[48] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, pp. 113-116
[49] *Ibidem*, p. 120
[50] Rondo Cameron, *op. cit.*, p. 351
[51] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, pp. 107-108
[52] Rondo Cameron, *op. cit.*, p. 351
[53] I. Saizu, Al. Tacu, *op. cit.*, pp. 107-108
[54] Rondo Cameron, *op. cit.*, p. 351

BDD-A22074 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:27 UTC)

bineînțeles, într-un context politic de pace îndelungată. A doua variantă, și anume cea aleasă până la urmă, a abordare de tip *keynesist*[55] ce încurajează puternic intervenționismul economic pentru rezolvarea pe termen scurt a dezechilibrelor, a dus inevitabil la eradicarea aproape completă a *pieței libere*, a liberal-democrației, pavând drumul pentru Al Doilea Război Mondial.

Bibliografie

- CAMERON, R., *A Concise Economic History of the World from Paleolithic Times to the Present*, Oxford University Press, New York, 1993
- CLAVIN, Patricia. *The Great Depression in Europe, 1929-1939,* Macmillan Press LTD, London, 2000
- DINER, Dan, *Cataclysms, A history of the twentieth century from Europe's Edge*, The University of Wisconsin Press, London, 2008
- JELAVICH, Barbara, *Istoria Balcanilor, Secolul al XX-lea, vol. II*, Institutul European, Iași, 2000
- JELAVICH, Charles & Barbara (coord.), *The Balkans in Transition. Essays on the development of Balkan life and politics since the Eighteenth century,* Archon Books, Hamden, Connecticut, SUA, 1974
- KEYNES, John Maynard, *Teoria generală a folosirii mâinii de lucru,a dobânzii şi a banilor,* Editura Științifică, București, 1970
- OLARU, Corneliu, *Echilibre monetare europene, (1918-1939),* Editura ISIS, Bucureşti, 1995
- RILEY, Dylan, J., *The civic foundations of fascism in Europe: Italy, Spain and Romania, 1870-1945*, The John Hopkins University Press, Baltimore, 2010
- ROBERTS, J. M., *Europe 1880-1945*, Longman Group Limited, London, 1972
- SAIZU, I., TACU, Al. *Europa economică interbelică*, Institutul European, Iaşi, 1997

”Lucrarea a beneficiat de suport financiar prin proiectul cu titlul “SOCERT. Societatea cunoașterii, dinamism prin cercetare”, număr de identificare contract POSDRU/159/1.5/S/132406. Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Investeşte în Oameni!”

[55] Vezi John Maynard Keynes, *Teoria generală a folosirii mâinii de lucru,a dobânzii şi a banilor,* Editura Științifică, București, 1970

BDD-A22074 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:27 UTC)